

ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ВРОЖАЙНІСТЬ ПЕТРУШКИ ГОРОДНЬОЇ У ВІДКРИТОМУ ҐРУНТІ

Кецкало Вікторія Валеріївна,

к. с.-г. н., доцент

Уманський національний університет садівництва,
viktoriya_keckalo@ukr.net

Овочівництво в Україні стало новим і привабливим бізнесом. За останні роки досягнуто значних результатів щодо збільшення врожайності, валового збору, якості продукції та обсягу експорту овочів. Найбільш орієнтованим ринком для українського виробника є країни Євросоюзу. Це пов'язано з дією зони вільної торгівлі, а Україна має непогані перспективи експортного потенціалу овочевої продукції. Овочі – життєво необхідний елемент харчового раціону людини. Ґрунтово-кліматичні умови України сприятливі для вирощування і збору значних врожаїв вітамінної продукції [1, 2].

За останні роки в Україні майже при незмінних площах виробництва завдяки підвищенню врожайності валовий збір овочів збільшився в півтора рази. Цьому сприяло запровадження сучасних технологій виробництва овочів на підставі застосування, в першу чергу, високопродуктивних сортів і гібридів, ефективних хімічних засобів захисту рослин, сучасних ресурсозберігаючих систем зрошення [3].

Серед зеленних овочевих культур петрушка городня є однією із основних. Вона виділяється як найбільш цінна в біологічному відношенні культура, багата на вітаміни, мікроелементи, фенольні речовини, флаваноїди, ефірні олії. В культурі відомо два різновиди петрушки: коренева і листовка [4]. Кожного року перелік сортів петрушки городньої *Petroselinum crispum* змінюється. Станом на 2021 рік в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні зареєстровано 28 найменувань петрушки городньої – листової форми і коренеплідної [5].

Дослідження по темі наукової роботи проводили в Уманському національному університеті садівництва впродовж 2020–2021 рр. Схема досліду включала сорти Ароматна (Україна) – контроль; Аргон, Вега, Орфео та Піоне селекції Нідерландів; Фест (Чеська Республіка). Досліди закладали за „Методикою дослідної справи в овочівництві і баштанництві” [6]. Зібрану сировину сортували згідно з вимогами ДСТУ 6010:2008 "Петрушка молода свіжа. Технічні умови" [7].

За час роботи встановили, що рослини петрушки досліджуваних сортів за час вирощування мали різну інтенсивність росту та розвитку. Від наявності масових сходів до останнього збирання врожаю досліджувані сорти мали

тривалість вегетації 128–155 діб. Перше збирання врожаю здійснили через 61–74 доби від масових сходів. Більш швидкорослими виявилися сорти Ароматна і Вега. Дещо повільніше нарощували листову масу сорти Орфео та Фест.

Урожайність сільськогосподарських культур є інтегрованим параметром, що визначається сукупністю чинників – густотою стояння рослин у посіві та їх середньою продуктивністю. Значення останнього параметра залежить як від генетичних особливостей рослин, так і від рівня наявності та доступності низки факторів середовища, насамперед води, тепла, елементів мінерального та повітряного живлення.

Згідно даних дослідження загальна продуктивність петрушки сорту Ароматна (контроль) становила 227 г/роsl. В структурі даного показника під час першого збирання отримали 68 г продукції, під час другого – 72 г, третє збирання забезпечило 52 г листової маси, а четверте 35 г зеленої продукції (табл. 1).

Таблиця 1
Продуктивність сортів петрушки городньої, г/роsl.

Сорт	Сумарний показник	Збирання врожаю			
		перше	друге	третє	четверте
Ароматна (<i>контроль</i>)	227	68	72	52	35
Аргон	195	62	76	57	–
Вега	114	36	50	28	–
Орфео	160	52	63	45	–
Піоне	255	78	75	62	40
Фест	253	86	95	72	–
<i>HIP</i> ₀₅	–	6	5	6	–

Згідно даних табл. 1 загальна продуктивність петрушки сорту Аргон становила 195 г/роsl. В структурі даного показника під час першого збирання отримали 62 г продукції, під час другого – 76 г, третє збирання забезпечило 57 г листової маси. Загальна продуктивність петрушки сорту Вега становила 114 г/роsl. Під час першого збирання отримали 36 г продукції, під час другого – 50 г, третє збирання забезпечило 28 г листової маси. Продуктивність петрушки сорту Орфео була 160 г/роsl., з них під час першого збирання отримали 52 г продукції, під час другого – 63 г, третє збирання забезпечило 45 г зеленої продукції. Загальна продуктивність петрушки сорту Піоне становила 255 г/роsl., де під час першого збирання отримали 78 г продукції, під час другого – 75 г, третє збирання забезпечило 62 г листової маси, а четверте – 40 г. Продуктивність петрушки сорту Фест становила 253 г/роsl. В структурі даного показника під час першого збирання отримали 86 г продукції, під час другого – 95 г, третє збирання забезпечило 72 г зеленої продукції.

Отже, згідно усереднених даних найменшу продуктивність мали рослини сортів Вега та Орфео – відповідно 114 г та 160 г. Наступним сортом по мірі

збільшення продуктивності рослини був сорту Аргон з показником 195 г. Рослини контрольного сорту Ароматна мали продуктивність 227 г. Більшу продуктивність мали рослини сортів Фест і Піоне – 253 г та 255 г відповідно.

Врожайність листової маси сортів петрушки городньої представлено в табл. 2. Згідно цієї таблиці загальна врожайність листової маси петрушки в досліді становила в середньому 5,01–10,20 кг/м². Найменший показник був у сорту Вега. В структурі загальної врожайності під час першого збирання отримали 1,58 кг/м² продукції, друге збирання забезпечило 2,20 кг/м² зеленої маси, а третє – 1,23 кг/м² листової зелені.

Таблиця 2
Врожайність сортів петрушки городньої, кг/м²

Сорт	Загальна врожайність	Збирання врожаю			
		перше	друге	третє	четверте
Ароматна (контроль)	9,08	2,72	2,88	2,08	1,4
Аргон	7,80	2,48	3,04	2,28	–
Вега	5,01	1,58	2,20	1,23	–
Орфео	6,40	2,08	2,52	1,80	–
Піоне	10,20	3,12	3,00	2,48	1,60
Фест	10,10	3,44	3,80	2,88	–
<i>НІР₀₅</i>	–	0,48	0,45	0,27	–

Дещо більшою врожайність була в сорту Орфео – 6,4 кг/м². В структурі загальної врожайності під час першого збирання отримали 2,08 кг/м² продукції, друге збирання забезпечило 2,52 кг/м² зеленої маси, а третє – 1,80 кг/м² листової зелені. Наступним по мірі зростання врожайності був сорт Аргон з показником 7,80 кг/м². В структурі загальної врожайності під час першого збирання отримали 2,48 кг/м² продукції, друге збирання забезпечило 3,04 кг/м² зеленої маси, а третє – 2,28 кг/м² листової зелені. Дещо більшу врожайність забезпечив контрольний сорт Ароматна – 9,08 кг/м². В структурі загальної врожайності під час першого збирання отримали 2,72 кг/м² продукції, друге збирання забезпечило 2,88 кг/м² зеленої маси, третє – 2,08 кг/м² листової зелені, а четверте збирання дало змогу отримати ще 1,4 кг/м². У сортів Фест і Піоне урожайність була майже на однаковому рівні і становила 10,10 кг/м² та 10,20 кг/м² відповідно. Сорт Фест під час першого збирання сформував 3,44 кг/м² продукції, друге збирання забезпечило 3,80 кг/м² зеленої маси, а третє – 2,88 кг/м² листової зелені. У сорту Піоне під час першого збирання отримали 3,12 кг/м² продукції, друге збирання забезпечило 3,00 кг/м² зеленої маси, а третє та четверте – 2,48 кг/м² та 1,60 кг/м² листової зелені відповідно.

У табл. 3 представлено показники врожайності петрушки листової досліджуваних сортів та відхилення їх показників відносно контрольного сорту Ароматна.

Таблиця 3

Відхилення показника врожайності сортів петрушки городньої від контролю, кг/м²

Сорт	Загальна врожайність	Відхилення від контролю	
		кг/м ²	%
Ароматна (контроль)	9,08	0	0
Аргон	7,80	- 1,28	- 14,1
Вега	5,01	- 3,98	- 44,8
Орфео	6,40	- 2,68	- 29,5
Піоне	10,20	+ 1,12	+ 12,3
Фест	10,10	+ 1,02	+ 11,2

Так, відхилення показника врожайності досліджуваних сортів від контрольного сорту Ароматна становить у сортів Аргон, Орфео та Вега у від'ємну сторону на 1,28 кг/м², 2,68 кг/м² та 3,98 кг/м², що становить відповідно 14,1 %, 29,5 % та 44,8 %. Сорти Фест та Піоне забезпечили приріст продукції на 1,02 та 1,12 кг/м², що відповідає 11,2 % та 12,3 % відповідно.

Отже, за результатами проведеної роботи щодо дослідження сортів петрушки листкової закордонної селекції до вирощування в правобережному Лісостепу України, можна стверджувати, що кращими за біометричними параметрами, а, головне, показниками врожайності, є сорти Фест і Піоне. Рослини цих сортів мають здатність формувати значну вегетативну масу. Вітчизняний сорт Ароматна також мав високі показники та не надто вступав вище зазначеним закордонним сортам. Меншу врожайність в досліді мали сорти петрушки з кучерявими листками Вега та Орфео.

Список літератури:

1. Бойко Л.О. Сучасні тенденції розвитку овочевої галузі в умовах євроінтеграції України. Агросвіт. № 6. 2020.
2. Бойко В.О., Бойко Л.О. Експортний потенціал галузі овочівництва. Сучасні тренди і перспективи розвитку овочівництва у Херсонській області: кол. мон. / за ред. Н.С. Танклевської. Херсон: Вид. дім "Гельветика", 2019. С. 36–50.
3. Сєвідова І.О., Лещенко Л.О. Стан, проблеми та перспективи розвитку овочівництва в Україні // Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 12. С. 28–33.
4. Кецкало В.В., Муляревич М.Б. Забезпечення галузі овочівництва новими сортами петрушки городньої *Petroselinum crispum* // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний рух науки» (8–9 жовтня 2020 року). Міжнародний електронний науково-практичний журнал «WayScience» (ISSN 2664-4819 (Online)). м. Дніпро. 2020. Т. 1. С. 287–288.
5. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2021 рік / Київ, 2021. 523 с. Інформаційно-аналітичний портал АПК України.

Електронний ресурс. Режим доступу: URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin-ukrayini>

6. Бондаренко Г. Л. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / Г. Л. Бондаренко, К. І. Яковенко. Х. : Основа, 2001. 369 с.

7. ДСТУ 6010:2008 "Петрушка молода свіжа. Технічні умови". Електронний ресурс. Режим доступу: URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=84082